

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

Ad Octavivm Et Federicvm Fregosos. Genvenses.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

Vt non consilio inferior quàm fortibus armis
 Sæpe locum insidiis deprendere, ad iuga, sæpe
 Inclinatam aciem turbatq; signa suorum
 Acris intulerit pugna, turmasq; morantes
 Vt iuncta virtute equos, obnixus ab alio
 Impulerit: tu nos hostili cæde repentes
 Sternere agros, nos magnanimus præferre trophæa
 Martia dona ducum, laudis metamq; modumq;
 Esse tua decorum sine: tu sana refutas
 Postenta, & Stygium præclara morte iurorem
 Te diri stupore amnes: te sancta cadentem
 Concilium ad superum, cernentis. & omnia celi
 Extulit & pietas, & Vita prodiga virtus.
 Salua certa salus patria: tibi præmia mille
 Sideris collata locis: nec plura mereri
 Fas homini est, aut si fato quis maior eodem
 In terram Deus ille alto demissus Olympo.
 Et tamen humana quantum tibi reddere laudes,
 Quantum animi lingua, & Valens, non gratia danti
 Non amor officioque decus: celebrare grati
 Voce aut, generisq; tui servator & virtus.
 Nec minus interea locus hic quem funere magno
 Implesti moriens facti immortalis honore
 Perpetuum sanctumq; tuum & memorabile nomen
 Proferet, æternaq; aram virtuti habebit.

AD OCTAVIUM ET FER-
 DERICVM FREGOSOS,
 GENVENSES.

D*e*i, vobis grates refero & pro numine vestro
 Supplicibus veneror palatium celestia templa,
 Quod me ad fallaces fortuna mobilis auras
 Vela expandentem dudum, & maieſtate regentem
 Cum populo cada nauis fractis repetitis ab undis
 Servatum in portus & sano ex equore raptum,
 Scilicet haud tanti est dives, vel carpere rames
 Extremorum Arabum, fluviusq; inſſere arcibus
 Hermis vobis, aut multo quæ circum turbatus auro
 It Tagus, et tantos æſtus durosq; labores
 Et motus varios animantium in pectora alia
 Exacuant curæ, penitusq; Cupidine cæco

Inanitate abeat facile fugientibus aetas:
 Et durum inuergat capiti nox atra soporem:
 Huius est en patior quando & magis tua periculis
 Vna celi modico & contentum siuere paucis:
 Huius est & Divi & votis comitata secundis.
 Si non respicis incendit purpura cultus
 Bis saturata ostro, Tyris bis mersa Venenis,
 Nec matutino regalia limina circum
 Cecidit innumeros ingens capit aula clientes,
 Ampla nec Inachus instat gunt recta columnis
 Nec domus est luxu thalamisq; ornata superbis
 At tutam dulce est crebro oblectare quietem
 Secissa placido, & viridantis gramme ripa.
 Atque sine dolor, & nullos nosse tumultus,
 Armag, nec tepido spumantes sanguine campos.
 Abant hic fraudes peritura, artesq; nocendi,
 Infida, & simulatū actus, & liuida cura:
 Conspicis, haud molles excludunt pectora somnos.
 Atque equidem se clementis felicitia ducant
 Nomina fortunentq; meos, primum ardua nitat
 Astra loqui, & causas rerum explorare latentes:
 Qui superum rapidis discreuerit orbibus axem
 Ingressa ingentem & passim conspexit auro:
 Atque idem immensos quo concitat agmine motus,
 Fuit per obliquum contra eludantia tendant,
 Et septem imparibus discurrant sidera signis:
 Qui terris status, & restans qua exuberet humor.
 Qua ventis ratio ac nebulis, nec adive pigebit
 Otiosq; verumq; obitus, Vitaeq; animantium.
 Quis tam nunc amor est iucundis pascere curis
 Spem tantam, & capris inflare. Eia omnis abeste
 Cassamora vocat en flagrantis regia celi
 Diuiniq; aures complet sonor. O tibi celsis
 Sideribus qui me, & lato deducas olympo
 Singula mirantem circum spectacula, quiq;
 Laudeat inspectas terras exscindere postes,
 Et pariam aetheria mentis tataric ignem?
 Felix ille operum longe, egregiusq; laboris
 Et decuit, qui non ignavo pondere pressus
 Corporis excutit molem, culpatoq; morantes
 Reppulit, atq; illum diuina indulgentia maior
 Exceptitq; polo, & nitidis superintulit astris.
 Hanc vitam veteres olim tenuisse parentes
 Crediderim, studiumq; agisse in talibus aeuum:
 H h h 3

Cū primum terris hominum praclara propaga
 Extulit os, posuitq; pedem post Lemnia fuit,
 Vulcanificosq; ignes, saltumq; inigne Promethi
 Ille quidem sic nostros glebasq; & flumines & cultus
 Finerat effugiem ad aënum. Tritonia Pallas
 Affuit & generosa artus mirata laborem
 Iunus Apollinere simulachra accendere flammis.
 Qua simul ac contactu ignes hausere superni.
 Flagranteq; animam subito (mirabile dictu)
 Contremere & trepidare nouo spirantia motu.
 Atq; oculis primum Sigor exiit: inde per omnes
 Paulatim rigidi descendere corporis artus.
 Ossaq; corripere, & membra in ferro teporem:
 Hinc homines mundo immissi, quos superceci
 Progenitos, similesq; Deum volucresq; ferax,
 Ipsi amnes, ipsa obstupuerunt aquora ponti
 Ceu reges venerata suos: tum Dadala tellus
 Nullis versa iugis nec duro exercita ferro
 Sponte sua in Cererem campis se effudit aperis
 Dulces suffectura cibos. Feram oculus illi
 Vt libo facili, aut pendemibus arbore bacca
 Naturam explerant, & pari fluminis vnda,
 Vertebant orbes oculorum ad sidera, & alta
 Mentem affeclabant celo prope litto arabra
 Tethyos, aut fuso qua Nilus adastuat amnes.
 Et paria memores recolebant nomina gentis,
 Astorum in celsis Sarios, Solemque potentem
 Constantesq; vias, solennesq; ordine motus,
 Ipsumq; aethereum regem omnipotentis Olympi.
 Huc me & iam stimuli nimio praestantibus animi
 Parnasi aduersis sub rupibus, autis quamquam
 Sit via, & cretus hinc atq; hinc ardua saxa:
 Tum pondus graue me Galles detrahet ad imas.
 Primaq; pane ipso titubet fiducia pressis,
 Hac tamen ignea vis animi rapit, & cupidam impem
 Vreget amor, adertis Cyrrha Latons ab alta,
 Celsosq; astus lymphasq; Sombraq; leuabit.
 Sin hac non molles mi abdicunt stamina Parca,
 Meq; labor primo subigit dissistere cluuo
 Ast ego te haud illa cunctantem fraude locorum
 Adspiciam, Federice, alacrem peruadere, & omnes
 Exuperare moras, arcemq; potius altam:
 Cui noua me virtus saciliq; incognita proficit
 Dulcis amicitia saciatum sedere sancto

Adhuc o cordis merito pars maxima nostri,
 O gentis Fregusa decus, & spes digna tuorum,
 Affice qua coeant tibi numina: Cymbibus auctor,
 Peridumq; chori, Dryades, Nymphasq; sorores
 Dona ferunt, Stolasq; & purpureis hiacynthis
 Spectat humus: sed enim ante omnes Iouis in clypea Circe
 Atonsa solis inuertit tempora olivae,
 Dilectumq; sacra permutat ab Ægiæ pectus.
 Perro ego in festiis insignem lætas amicum
 Gratabor, festosq; dies hoc nomine ducam.
 Ipsi legam Paphias vicino à litore myrtos
 Aut capiti decus, aut Sombra: Viridesq; Naxasq;
 Nim illudato renocabo ad carmina canu.
 Fortunato animi, largo cui prodigus aiber
 Munere diuitias menti indidit, & bona magnis
 Intellecta dies, populo ignorata nocenti.
 Fortunato animi, neq; enim est obscura premitq;
 Fama fidem non te ventosi gloria vulgi
 Absulit in præcepis, dedit non terrea somnos
 Exoptat avaritia atq; auri custodia pallens.
 Accumulant alii quæstus, preciosq; superbos
 Inuadunt fastes, aliena ad littora tendunt
 Mille sub insanis freta perualuentibus Euris.
 Hic bellum & subitas accendit in arma cohortes,
 Non dextra memor, & iurati numinis olim.
 Plausum alius plebibus, auras meditat inanes.
 Hic varias sumit cultus, dominoq; potens
 Elauditur, grauis hos cura, & crudelis adurit
 Ambitus inuidia, stimulus torquentur amaris,
 Et tacito optatas inhiant in pectore mortes.
 Interca non fas solenne, suusq; pudori
 Dignus honores gaudent superante libidine ferri,
 Et ne fire modum, sineq; habuisse reflexos.
 Quale saepe noua nimium dulcedine captus
 Inuictus currum biuugo, ut dimisit habenas
 Auriga, atq; ardens nota bis voce Vocauit
 Atq; acres animauit equos, illi agmine raptim
 Præsternunt spatibusq; ingentibus aquora aperta
 Per vacuum nunc sublimes nunc pectore proni
 Corripiant, certantq; fuga post linguere Ventos.
 Actus hos stimulis agitator feruidus in stat
 Insignemq; adigit currum: non ille periculi
 Fortuneq; memor, nec iam sudoris anhelus:
 Duce fraude soli scopulose, offensus iniurus

H b b. 4

Præcis

Praecipites proturbat equos: cindus alter & alter
 Continuo confors, lapsu correptus eodem:
 Corpora humi facta impellunt: vultus aris,
 Et curvus super, atque vota Vertere gementes:
 Fit sonitus, crescit sublatus in aethera clamor,
 Ipse solutus agro cupida temerarius aris
 Non plausus iam, nec laudes Vocesque fauentem,
 Sed passim effusus rivos inimicaque sentit
 Sibila: quam vellet pressis nunc parere habentis,
 Ad dulosque manu melius frangere iugales?
 Non sic qui casus rerum & Rhannusa secum
 Fata agit at, metusque cavens: aduersa secunda,
 Nam quem non strepitus Vani fortunae, blanda
 Fluctu agas solido traxerunt litore in undas?
 Dicitur genit, ac magno pietatis honore
 Euecti ad saepos, tuque o sanctissima Virgo
 Saepo humiles nostrum solita exaudire Vocatus,
 Hunc iuuenon seruate pietas: sunt omnia in illo
 Si prorsum egregea rogatus male cogitata facti:
 Et date inoffensos annorum extendere cursus
 Peccatrem etiam: neque enim Oculi nos maxima fuerit
 Esse salus cura debet, mortalia quando
 Ille animo factus, saepe: quis nobile & altum
 Virtute decus, atque Viri praestantia corda
 Nesciat: ac dignos laudatum non reddat honoris:
 Et que fidem sauis stabilem inui tamque periculis
 (Testes Umbra, arces, flumenque insigne Metarum)
 Praebuere: tanta est nullius gloria facti.
 Cum serus Ausonia praedocum raptor Iberum
 Ferrum ignemque, ferens euerteret oppida murum,
 Regnaque, concuteret bello, stragesque, ceteri
 Infandas, primum imparibus se obiecit in armis
 Oculi dolor, absenti turatus amico
 Spem rerum extremam, & montis in qua celsa Pyreni
 Nec metus hostilerum, mina, morbis, famisque,
 Visque infida intus mentem domare, nec ipsa
 Fadatura oculos crudeli frivere mater,
 Mater qua misera & Sallio captiva tyranni
 Tendebat nata palmas: stetit aspera contra
 Omnia & ipsa suo tenuit se robore virtus.
 Quid narrem solito (in dignum) si turbatus anito
 Adversos placide casus gerat: illa virorum
 Genua ferax, pelagiisque parens in panna sellas
 Magnus & aetna qui proficit ade Monacum

Natus

Nonquam animum talem claras sub luminis auras
 Ispicere, sibi hic non se, sed ciuibus ortum
 Ipsi suis parat, & patria praeferre salutem
 Ante suam manu: nec regni insignia tantum,
 Quantum iustitiam ac veras sibi poscere laudes,
 Macte ambo virtute noua, concordia fratres
 Pellora, qui dulcem inter vos spirata amorem.
 Sicut Amycleos vulgata est fama gemellos
 Consciasse animas: quorum cum Castor adempta
 Luce grauem traheret stygiis sub Vallibus Umbram
 Regna inamena habitans in ferniq; atria Diis,
 Fratrem animi totas septem per decia lunae
 Erasse in solis siluis: non luminis ille
 Phoebei aspectu radios, non sueta relegit
 Arma manus: squalent desertis caestibus arua,
 Nec catus pupulum cursusq; agitatur equorum.
 Tantum homines, lucemq; auersos, & immemor ante
 Flutu indulgebant, & tu carissime frater,
 Te surgente die, te sera nocte videbat,
 At quoties illum secreta in Valle crepitans
 Ex alto gemitus, quoties suspiria supin
 Turbantem lacrymis t acito cum flumine lapsus
 Audit Eurotaeque sua nocturna relugent
 Taryeta, & late Vicinia moesta Terapnes.
 Quis crebat enim penitus praecordia moror)
 Ante Iouem tales fertur fuisse querelas.
 Hanc ne mihi pater, hunc Sive immortalis honorem
 Ingratum tribuisti, Set fratris acerba viderem
 Funera nec tantos finire morte dolores?
 Et nunc quid iam optem iucundum aut dulce sine illo?
 Solus ego tendam terras & bi vulnere praesens
 Hannam, & assiduus tractem? post sedibus addar
 Calicolum, ille ab sit stygiis diuersus in oris
 Puerum: quid me ante tuo de sanguine cretum
 Profuit? aut qua digna mali solatia tanti
 Dae nato pater omnipotens: heu iungere curas,
 Nec capere affatui alternae verba licebit
 Amplius: issem inas fratri comes ipse sub Umbras.
 Non me tantus edat Sicilum dolor: aurea iuro
 Sidera non illam valeo sperare quietem,
 Quod te per genua atq; tuum venerabile numen
 Ter si qua est lacrymis mens non aliena precantum
 Obtestor, nati genitor misere, mihiq;
 Aut fratrem redde aut (hanc si Via nulla finis spem)
 H b b 3

Ne pernite sola: paribus da occumbere suis.
 Dixit & in gemitum ac sletus prorumpit amens,
 Multa querens, crebroq; appellans nomine fratrem
 Qua motus pietate & magno sibi amore
 Iuppiter à tenebris fratrem evocavit Averni:
 Sideriq; amborum celestibus addidit oris.
 Qua non tantum arbor, sed pontus & alta sonant.
 Equora Neptuni norunt: quim saepe videntur
 Opportuna polo, si tempestatis & atro
 Turbine depressi praesentia lumina nautis.

F I N I S.

IACO.